

برنامه درس ملی

معلمان به عنوان یکی از مهمترین عناصر در نظام آموزش و پرورش هر کشور تلقی می شوند و فرایند تعلیم و تربیت بدون حضور معلم جریان پیدا نمی کند بنابراین نقش آنها بعنوان راهنمایان آموزشی و مروجان فرهنگ حائز اهمیت است. از این رو معلمان باید از کلیه فرآیندها و تغییر و تحولات نظام آموزشی آگاه بوده تا بتوانند نقش خود را به خوبی ایفاء نمایند. شایسته است معلمان نیز باید صلاحیتها و مهارتهای حرفه ای لازم را کسب نموده تا از آنها در تصمیم گیری ها و طرح ریزی برنامه های نظام آموزش و پرورش استفاده گردد ، چنانچه که در کشور آمریکا معلمان باید حداقل دارای مدرک لیسانس مرتبط ، گواهینامه تأیید صلاحیت شغلی و گواهینامه مربوط به توانایی برنامه ریزی درسی را دارا باشند تا بتوانند به شغل ارزشمند معلمی مشغول شوند.

همچنین یکی از اقدامات ارزشمند و قابل تقدیر در نظام آموزش و پرورش کشور تدوین برنامه درسی ملی می باشد که توسط بهترین متخصصان و کارشناسان برنامه ریزی کشور صورت می گیرد و درصورت اجرا شدن اثرات قابل توجهی بر آموزش و پرورش ما می گذارد، لذا چالش مهمی که در اینجا مورد توجه است آیا معلمان کشور ما در تدوین برنامه درسی ملی حضور دارند؟

جایگاه معلمان در فرآیند برنامه ریزی درسی :

به نظر آیزنر ، از میان مولفه ها یا عناصر مختلف برنامه ی درسی ، متخصصان موضوعی ، تنها در امر انتخاب محتوا می توانند نقش پررنگ تری ایفاء کنند. (آن هم باتوجه به اشراف وبصیرتی که نسبت به ساختار رشته ی علمی خود دارند) اما در تصمیم گیری درباره ی سایر عناصر و مولفه های برنامه درسی (از قبیل فعالیت ها و تجربه های یادگیری ، روش های یاددهی - یادگیری ، تولید مواد و منابع آموزشی و ارزشیابی) تکیه بر آگاهی و بصیرت دست اندرکاران علم نظر و عمل در تعلیم و تربیت ، گریز ناپذیر است.

همچنین در فرایند تدوین برنامه ریزی درسی عوامل زیادی همچون برنامه ریزان درسی ، متخصص محتوا ، متخصص آموزشی ، جامعه شناس پرورشی ، روانشناس یادگیری و تربیتی و مهمتر از همه معلم مجرب ماده درسی دخالت دارند که ظرف نظر از نظرات و حضور هر کدام از آنها خود روبه زوال رفتن و تحقق نیافتن اهداف آن برنامه کمک می کنند تنها این نیست که بگویم بهترین متخصصان موضوعی و برنامه ریزان مجرب درسی می توانند بهترین برنامه ها و کتاب های درسی را تنظیم و تدوین کنند ، بلکه معلم باید به عنوان نماینده ی حوزه ی عمل و اجرا در نظام تعلیم و تربیت در کنار سایر عوامل دیگر حضور پررنگی داشته باشد تا اهداف توسعه و پیشرفت نظام آموزشی فراهم و به نیازها و ضرورت های جامعه ی امروز پاسخ داده شود.

حال با گذشت دوسال از تدوین سند برنامه درسی ملی کشور می گذرد ما شاهد حضور کم رنگ معلمان در تدوین این برنامه کلان و مهم کشور هستیم که این خود باعث ناراحتی بسیاری از کارشناسان برنامه ریزی کشور و به ویژه معلمان شده است ، لذا راهکارهای ذیل را جهت حضور بیشتر و بهینه معلمان در تدوین این سند پیشنهاد می دهم.

۱- استفاده از نظرات معلمان سراسر کشور (به ویژه مناطق محروم) در تدوین سند برنامه درسی ملی

۲- اطلاع رسانی شفاف توسط مسئولان امر از رسانه های عمومی (رادیو و تلویزیون)

۳- برگزاری همایش ها و کارگاههای آموزشی توسط متخصصان برنامه ریزی درسی در سراسر کشور

۴- اولویت قرار دادن طرح ها پژوهشی در مورد سند برنامه درسی ملی توسط شورای تحقیقات سازمان های آموزش و پرورش

اهداف دوره متوسطه :

۱- تکمیل اطلاعات عمومی دانش آموزان

۲- آماده کردن شاگردان برای ورود به دانشگاه ها

در طرح جدید آموزش متوسطه هدف‌های خاص این دوره ، که مکمل هدف‌های کلی و عمومی آموزش و پرورش به‌شمار می‌رود ، در سه گروه به شرح ذیل تعیین شده است :

الف- ایجاد و تقویت یک یا چند مهارت قابل عرضه در بازار کار که با استعدادهای فردی تناسب داشته باشد و در عین حال برای رفع نیازمندی جوانانی که در پایان دوره متوسطه به فعالیت‌های اجتماعی و تولیدی و اقتصادی می‌پردازند مفید واقع شود.

ب- ایجاد آمادگی کافی و مطلوب برای تحصیلات دانشگاهی و نیل به درجه تخصص در رشته‌های نظری و عملی یا علمی و فنی.

ج- کمک و یاری جوانان در جهت کشف و شناخت استعدادها و توانائی‌های فردی به ترتیبی که هدایت آنها را به مناسب‌ترین راه ادامه تحصیل یا اشتغال به کار و حرفه مناسب و قبول مسؤلیت تولیدی و اقتصادی مفید و مؤثر متضمن باشد و امر راهنمایی تحصیلی و شغلی را در مقیاس وسیع‌تر و اساسی‌تر آن در مرحله نهائی که پایان تحصیلات متوسطه است امکان‌پذیر سازد. (تعلیم و تربیت و مراحل آن ص ۵۳)

در طرح کلیات نظام آموزش و پرورش ایران ۱۳۶۷ اهداف متعددی برای دوره متوسطه فراگیر مطرح شده است. در طرح جدید آموزش متوسطه ۱۳۶۹ نیز هدف کلی متوسطه و اهداف هر یک از شاخه‌های تحصیلی مورد بحث قرار گرفته است. در این طرح آمده است : اعتلاء سطح فرهنگ و دانش عمومی و آماده ساختن جوانان برای اشتغال مفید یا ادامه تحصیل در سطوح عالی‌تر تحصیلی (آموزش‌های علمی - کاربردی و دانشگاهی)

اهداف هر یک از شاخه‌ها نیز به‌شرح ذیل اعلام شده است

هدف شاخه متوسطه نظری :

اعتلاء سطح فرهنگ و دانش عمومی و شناخت بهتر استعداد و علاقه دانش آموزان و ایجاد زمینه مناسب برای هدایت آنان به مسیرهای تحصیلی مورد نظر و احراز آمادگی نسبی برای ادامه تحصیلات عالی‌تر دانشگاهی.

هدف شاخه متوسطه فنی و حرفه‌ای :

اعتلاء سطح فرهنگ و دانش عمومی و شناخت بهتر استعداد و علاقه دانش آموزان و ایجاد زمینه مناسب برای هدایت آنان به سمت اشتغال مفید و احراز آمادگی نسبی برای ادامه تحصیلات عالی‌تر کاربردی - عملی.

هدف شاخه کار و دانش (مهارت آموزشی) :

تربیت نیروی انسانی سطح نیمه ماهر و ماهر، استادکار و سرپرست موردنیاز بخش‌های صنعت ، کشاورزی و خدمات براساس نیازهای اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی کشور. به‌نحوی که هر یک از افراد شاغل یا متقاضیان اشتغال در جامعه برای کاری که انجام می‌دهند یا داوطلب انجام آن هستند ، دانش و مهارت کافی کسب کنند.

هدف دوره پیش‌دانشگاهی : ایجاد آمادگی نسبی در دانش آموزان برای ورود به تحصیلات عالی‌تر.

هدف دوره‌های کاردانی (پیوسته) :

هدف کلی این دوره که جزئی از نظام آموزش و پرورش علمی - کاربردی شناخته می‌شود، تربیت نیروی انسانی رده‌های میانی (تکنسین ، سرپرست و مربی) برای بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور است.